

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของโลก เนื่องจากยางพาราสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มากมาย ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในการผลิตสินค้าหลายชนิด โดยพื้นที่ที่ปลูกยางพาราในปัจจุบันทั่วโลกมีประมาณ 60 ล้านไร่ โดยพื้นที่ที่ปลูกยางพาราส่วนใหญ่จะปลูกได้เฉพาะในแถบเอเชียเนื่องจากถูกจำกัดด้วยสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย อินเดีย เป็นต้น และไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ยังเป็นผู้ผลิตยางพาราเพื่อส่งออกรายใหญ่ของโลกอีกด้วย ซึ่งมีผลผลิตรวมกันคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งโลก

ยางพารานับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศไทยเป็นอย่างมากและมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยางกว่า 1 ล้านคนทั่วประเทศ เพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้ประเทศสูงที่สุด และนับเป็นพืชที่สร้างอาชีพให้กับภาคเกษตรกรและภาคเอกชนได้เป็นจำนวนมาก โดยในปี 2550 ประเทศไทยสามารถทำรายได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์ไม้ยางพาราประมาณ 194,356.37 ล้านบาท ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่มีการผลิตยางธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่งของโลก รองลงมาเป็นอินโดนีเซียและมาเลเซียมีสัดส่วนร้อยละ 20.2 และ 9.72 ตามลำดับ โดยในปี 2550 ประเทศไทยสามารถผลิตยางธรรมชาติได้ถึง 3,056,005 ตัน ดังตาราง 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลผลิตยางธรรมชาติของประเทศไทยแยกตามประเภท

หน่วย :เมตริกตัน

ปี/เดือน	ยางแผ่นรมควัน	ยางแท่ง	น้ำยางข้น	อื่นๆ	รวม
2542	1,154,050	623,490	300,299	73,345	2,154,560
2543	1,123,638	827,409	292,192	93,861	2,346,487
2544	927,820	858,236	463,909	57,987	2,319,549
2545	1,099,605	967,205	470,800	64,427	2,615,104
2546	1,236,683	1,035,358	488,922	106,415	2,876,005
2547	1,283,245	1,074,345	507,330	110,413	2,984,293
2548	1,028,015	1,233,495	602,090	64,758	2,937,158
2549	1,035,206	1,192,055	721,505	185,088	3,136,993
2550	957,337	1,218,326	663,926	216,416	3,056,005

ที่มา : สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร (2551)

จากตารางที่ 1.1 แสดงถึงผลผลิตยางธรรมชาติของประเทศไทย จะเห็นได้ว่าปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติในแต่ละปีมีการเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นประเทศส่งออกยางมากที่สุดในโลก โดยมีสัดส่วนการส่งออกยางประมาณร้อยละ 40 ของการส่งออกยางทั้งหมดของโลก สำหรับลักษณะสินค้ายางที่ส่งออกได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น ผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ถุงมือยาง ยางยานยนต์ ยางยึดยางรัดของ ปะเก็นยาง ท่อยาง และอื่นๆ เป็นต้น และยังมีการส่งออกไม้ยางแปรรูปและเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางอีกด้วย ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก และแนวโน้มการใช้ยางของโลกยังเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศ จีน อินเดีย หรือเวียดนาม สำหรับตลาดยางพาราของไทยส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีความเจริญทางอุตสาหกรรม เช่น จีน ยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอินเดีย ซึ่งเป็นผู้ใช้อย่างพาราใหญ่ของโลก โดยมีสัดส่วนปริมาณการใช้รวมกันประมาณร้อยละ 70 ของการใช้ทั้งโลก

ตารางที่ 1.2 มูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทย

มูลค่า : ล้านบาท

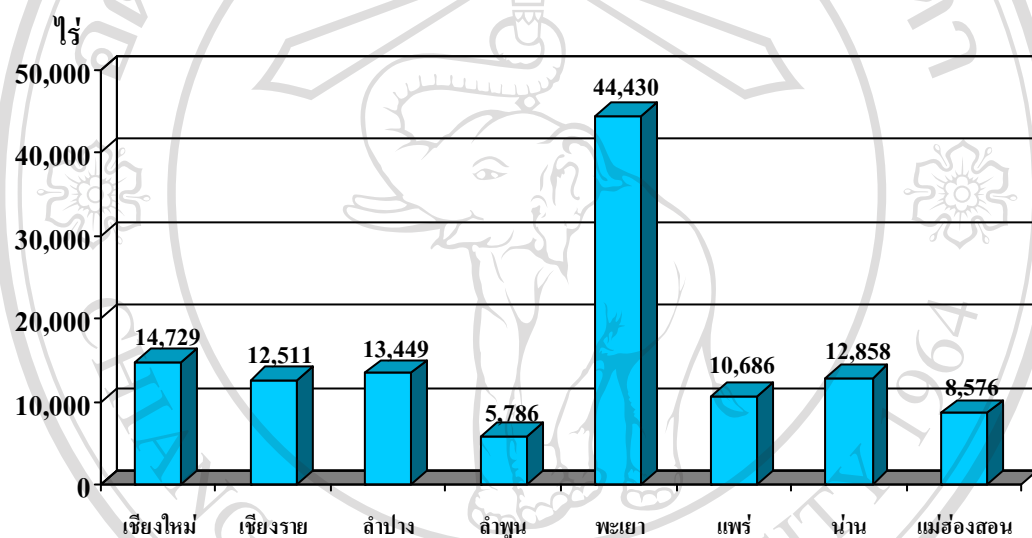
เดือน	2544	2545	2546	2546	2547	2548	2549	2550
	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า
มค.	4,640.78	4,970.71	10,363.95	11,155.63	11,155.63	11,495.10	15,185.41	14,531.69
กพ.	5,381.24	4,398.32	11,193.48	11,954.64	11,954.64	10,750.77	16,503.31	15,480.92
มีค.	4,446.04	5,170.16	11,532.13	11,945.67	11,945.67	11,363.40	17,903.35	16,835.01
เมย.	3,840.21	4,416.85	7,983.71	9,741.74	9,741.74	9,131.29	13,912.02	13,379.98
พค.	4,259.81	4,174.93	7,863.58	10,232.72	10,232.72	9,685.03	14,983.14	13,491.61
มิย.	5,177.67	5,821.33	8,186.98	10,520.84	10,520.84	9,237.54	16,311.40	15,177.33
กค.	5,370.14	6,073.03	8,783.30	11,842.52	11,842.52	12,004.62	19,786.66	16,300.91
สค.	6,062.00	6,486.03	7,880.80	11,523.84	11,523.84	15,392.96	20,920.51	17,435.41
กย.	5,012.11	8,255.08	9,884.10	7,594.21	7,594.21	14,913.05	18,466.46	16,008.51
ตค.	4,857.66	9,042.47	9,811.26	15,445.06	15,445.06	14,145.99	17,399.20	17,396.49
พย.	5,075.28	8,383.30	9,778.36	12,741.43	12,741.43	16,009.88	17,698.01	18,738.21
ธค.	4,577.42	7,413.97	12,565.11	12,905.91	12,905.91	14,550.23	16,400.68	19,580.30
รวม	58,700.36	74,606.18	115,826.76	137,604.21	137,604.21	148,679.86	205,470.15	194,356.37

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551)

พื้นที่ปลูกยางพาราในอดีตนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออก พอในปี พ.ศ. 2532 ได้มีโครงการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งปรากฏว่าให้ผลผลิตดีจนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือจำนวน 1 ล้านไร่ โดยแบ่งพื้นที่เป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 แสนไร่ และภาคเหนือ 3 แสนไร่ เพื่อเป็นการยกระดับรายได้และความมั่นคงให้กับเกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ และเป็นการสร้างรายได้ให้กับประเทศโดยรวมอีกด้วย ซึ่งเวลานี้มีพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นประมาณ 13.5 ล้านไร่ จากพื้นที่ที่มีความเหมาะสมราว 19 ล้านไร่ โดยพื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบันแบ่งเป็น ภาคใต้ 10.5 ล้านไร่ ภาคอีสาน 2 ล้านไร่ ภาคตะวันออก 1 ล้านไร่ และภาคเหนือ 5 แสนไร่ โดยขณะนี้พบว่า เกษตรกรในพื้นที่ภาคเหนือและภาคอีสานยังคงมีความต้องการที่จะปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นในปี 2551 อีกประมาณ 1 ล้านไร่

จากการที่ ภาครัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือจำนวน 1 ล้านไร่ ในปี 2546 จึงทำให้มีปริมาณพื้นที่ในการปลูกยาง และผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของทางภาคเหนือนั้น จังหวัดลำปางก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกยางพาราจากการส่งเสริมตามนโยบายของทางภาครัฐ โดยมีพื้นที่ปลูกมากเป็นอันดับสามของจังหวัดในภาคเหนือตอนบนรองจากจังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีพื้นที่ปลูกยางพาราจำนวน 13,449 ไร่ ดังแสดงในตาราง 1.3

ตารางที่ 1.3 แสดงจำนวนพื้นที่ปลูกยางพาราในเขตภาคเหนือตอนบน ปี 2550

ที่มา : สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2550)

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนบนที่ภาครัฐให้ความเห็นชอบขยายพื้นที่การปลูกยางพาราในแหล่งปลูกยางใหม่ตามโครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราจำนวนพื้นที่ 1 ล้านไร่ เพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกร อีกนัยหนึ่งเป็นการเตรียมหาช่องทางแก้ไขปัญหาพืชเศรษฐกิจที่ปลูกอยู่ก่อนนั้น อาจจะประสบปัญหามากยิ่งขึ้นในอนาคต ทั้งในเรื่องราคาพืชไร่ที่มีความผันแปรมาก เกษตรกรจึงมีรายได้ไม่แน่นอนและประสบปัญหาความยากจน รัฐบาลจึงได้พยายามหาพืชชนิดใหม่มาปลูกทดแทน ในขณะที่เดียวกันการปลูกยางพาราซึ่งเป็นไม้ยืนต้นเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลายลงไป ซึ่งการปลูกยางพาราจึงเป็นการแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมและเป็นการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกร การปลูกยางพาราในภาคเหนือยังถือว่าเป็นสิ่งใหม่อยู่สำหรับเกษตรกร อาจจะทำให้เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญและขาดประสบการณ์ทั้งในเรื่องการจัดการในสวนยางพารา เช่น

การเตรียมพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การผลิตยางพาราแผ่น การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนความรู้เรื่องการตลาด เพื่อเป็นแนวทางที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงวิธีการส่งเสริมการปลูกยางพาราให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องวิธี ให้เหมาะสมเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพได้ผลดีได้ตามนโยบายของรัฐบาล และจะส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้มีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการผลิต ต้นทุนในการผลิต ปัญหา-อุปสรรค ในการผลิต และช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ดำเนินการ ให้กับเกษตรกรรายใหม่ที่รัฐบาลกำลังขยายพื้นที่ปลูกในช่วงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและต้นทุนการผลิตยางพาราแผ่นในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของธุรกิจการผลิตยางพาราแผ่นของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตยางพาราแผ่นของจังหวัดลำปาง

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบถึงขั้นตอนของการผลิตยางพาราแผ่นและต้นทุนในการผลิตยางพาราแผ่น ตลอดจนปัญหา-อุปสรรคในการผลิตและช่องทางการจัดจำหน่ายยางพาราแผ่นของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง ซึ่งผลของการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและวางแผนการจัดการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเพื่อการวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษา คือศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่มีการให้ผลผลิตแล้วในจังหวัดลำปาง และเริ่มปลูกยางพาราเมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยทำการศึกษาถึงกระบวนการผลิต ต้นทุนการผลิต ศักยภาพ และปัญหา-อุปสรรคในการผลิตยางพาราแผ่น

1.5 นิยามศัพท์

น้ำยางพารา หมายถึง น้ำยางที่ได้จากการกรีดยาง ซึ่งเป็นของเหลวมีสีขาวจนถึงสีขาวปนเหลือง ขุ่นและข้น

ยางแผ่น หมายถึง การนำน้ำยางพาราที่ได้จากการกรีดมาผสมกับน้ำกรดเพื่อให้ยางแข็งตัว แล้วนำไปเข้าเครื่องรีดเพื่อให้ได้เป็นยางแผ่น

การกรีดยาง หมายถึง การกรีดเปลือกของต้นยางออกเพียงเบา ๆ เพื่อให้น้ำยางไหลออก

น้ำกรด หรือ กรดฟอร์มิก หมายถึง น้ำยาเคมีเพื่อทำให้น้ำยางแข็งตัว มีคุณสมบัติดังนี้ คือ ยางแผ่นแข็งตัวสม่ำเสมอ สามารถระเหยได้ไม่ตกค้างในแผ่นยาง ไม่ทำให้น้ำยางเหนียวเหนอะ

ตะก หมายถึง ภาชนะที่ใส่น้ำยางเพื่อผสมกับกรด เพื่อให้ยางจับตัวเป็นก้อน

ใบพาย หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับควนน้ำยางที่ผสมกับกรดฟอร์มิก

เครื่องรีดชนิดเรียบ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้รีดยางแผ่นที่นวดแล้ว เพื่อรีดให้มีขนาดบางสม่ำเสมอทั่วแผ่น

เครื่องรีดชนิดดอก หมายถึง เครื่องมือที่ใช้รีดแผ่นยางที่ผ่านการรีดเรียบแล้ว ให้เกิดดอกเพื่อช่วยให้แผ่นยางแห้งเร็วยิ่งขึ้น

การผลิตยางพาราแผ่น หมายถึง การปลูกรู การปฏิบัติบำรุงรักษา การกรีดยาง และการแปรรูปผลผลิตยางเป็นยางแผ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved